

СОЦІАЛЬНА ІСТОРІЯ НАУКИ В ЕКСТРЕМАЛЬНІ ЧАСИ

Телуха С.С.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Перманентні кризи, катастрофи, ризики та війни, що відбуваються в світі та в Україні, змінюють все навколо, впливаючи на людей, стосунки між ними, технології та охоплюють всі сфери життя суспільства. Наука також змінюється під цим впливом, а виклики вимагають від сучасної науки іноді надзавдань, які полягають не лише в збереженні наукових досягнень та наукового потенціалу, а зводяться до фізичного виживання науковців та науки в цілому. Наука та науковці вимушена пристосовуватися до сучасних викликів, при цьому мусить зберегти свої досягнення, не втратити динаміки, продовжувати розвиток в реаліях, які склалися. Зрозуміти в якому стані перебуває наука в критичні та кризові моменти її історії, усвідомити рівень цих ризиків, знайти місце окремому науковці в цих реаліях, так би мовити надати голос людям науки – одне з призначень соціальної історії науки.

Соціальна історія науки відносно молодий напрямок досліджень. Дослідники називають 70-80 роки минулого століття від яких йде час появи дисципліни. Сьогодні поняття соціальної історії змінюється, набуваючи нових смислів та значень, а дослідження ставлять перед собою завдання пізнання історії як складного процесу соціальної взаємодії різних макро- і мікросоціальних груп. Відбувається міждисциплінарні інтеграційні рухи, в результаті яких різні галузі науки запозичують один одному свої методи та прийоми. Відбувається зміщення наукових інтересів соціальних істориків від вивчення об'єктивних структур і процесів до вивчення культури в її антропологічній інтерпретації, тобто реального змісту повсякденної свідомості людей минулих епох з їхніми ментальними уявленнями, символічними системами, звичаями й цінностями, психологічними установками, стереотипами сприйняття реалій і моделями поведінки. Пріоритетним стає розгляд минулого з точки зору самих історичних акторів, тобто задіяних у ньому осіб. Розвиток отримують такі напрямки досліджень як історична антропологія, історія повсякденності, локальна історія, усна історія, гендерна історія тощо, які динамічно розвиваються та на сьогодні є самостійними дисциплінами. Крім того, сучасні тенденції та міждисциплінарні підходи сигналізують нам про те, що наука являє собою цілісну взаємодіючу структуру, а соціальна історія слугує певною єдиною ланкою, досліджуючи історико-культурні контексти, на основі різних методологічних підходів.

Література:

1. Нова соціальна історія. Енциклопедія історії України. Том 7.
2. Потішук О.О. Методологічні стратегії соціальної науки. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 3. 2012. С. 49-55.
3. Шашкова Л.О. Соціальний підхід у методології історії науки. Філософські проблеми гуманітарних наук. 2010. № 19-10. – С. 126-131.